Metsäkeskus

Lausunto
27.1.2023

diaarinro

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 23.1.2023

Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030

Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman keskeisenä tavoitteena on esittää kansallinen suunnitelma siitä, miten Suomi sopeutuu muuttuvan ilmaston vaikutuksiin vuosina 2023–2030.

Katsomme, että kokonaisuutena sopeutumissuunnitelma sisältää pääosin sille asetetut tavoitteet. Muun muassa ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeutumistoimien kytkeytyneisyys toisiinsa sekä monimuotoisuuden turvaamisen merkitys ovat tuotu hyvin esiin. Sopeutumiskyvyn vahvistamisella pyritään ratkaisemaan ilmastonmuutoksen hillinnälle haitallisia seurauksia. Monimuotoisuuden turvaaminen edistää luonnon sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen. **Metsäkeskus korostaisi sopeutumissuunnitelmassa vahvemmin ja tarkemmin eritysesti metsänhoidon laadukkaasta toteutuksesta huolehtimista, muuttuvat ilmasto-olosuhteet huomioiden.** Kiitämme mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Metsäkeskuksen huomiot

Olemme tutustuneet ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmaan ja esitämme yksityiskohtaisia huomioita ja muutoksia ohjelman tekstiin seuraavasti:

S. 23, kappale, joka päättyy: "*Ilmastonmuutoksen vaikutuksilla metsiin voi olla erityisen merkittävä vaikutus näiden alueiden talouteen.*" Ehdotamme jatkettavaksi kappaletta erityisesti seurattavilla kaarnakuoriais- ja juurikääpätuhoilla. Molemmat tuhoaiheuttajat hyötyvät lämpenevästä ilmastosta ja tuho kohdistuu puun arvokkaimpaan tukkiosaan. Juurikääpä on Valtakunnan metsien inventoinnin tuhoseuranoissa vaikeasti havaittava ja ei näin ilmene tuhotilastoissa oletetussa laajuudessaan. Yleistyvät hellejaksot suosivat puolestaan hyönteisten parveilua.

S. 23, ensimmäisessä kappaleessa todetaan: "*Tuulituhojen arvioidaan lisääntyvän tulevaisuudessa, pääasiassa routakauden lyhenemisen ja talviaikaisen sadannan lisääntyessä, jolloin puiden vastustuskyky tuulituhoille on pienempi.*" Ehdotamme täydennettäväksi routakauden lyhenemisen tuovan haasteita myös suometsien puunkorjuulle. Maaperän kantavuuden heikentyminen lisää juuristovaurioiden riskiä, joka voi puolestaan johtaa seurannaistuhoihin, kuten juurikääpä-, tuuli- ja kaarnakuoriaistuhoihin. Routakauden lyheneminen ja puun kaukokuljetuksen kalustojen massojen kasvu luo tarpeita huolehtia metsäautoteiden kantavuudesta.

S. 23, kolmannessa kappaleessa todetaan: "*Haavoittuvimpia metsiköitä ovat varttuneet kuusikot, yksipuoliset metsät sekä avohakkuiden reuna-alueet.*" Ehdotamme täydennettäväksi haavoittuvimpiin metsiköihin:

- Jatkuvan kasvatuksen kohteet. Ilmastonmuutos asettaa haasteen jatkuvan kasvatuksen edistämiselle. Tavoite lisätä jatkuvan kasvatuksen hakkuita lisää myös näiden metsien altistumista myrskytuhoille ja edelleen muille hyönteistuhoille.

- Aurinkoiset, paahteiset ja herkästi kuivuvat kasvupaikat, sekä tuulenkaatoja, myrskytuhoja, tai aiempia hyönteistuhoja sisältävät metsät.

- Avohakkuiden reuna-alueet. Ehdotamme tarkennettavaksi "erityisesti etelän ja lännen suunnasta tuleville tuulille vastaiset hakkuuaukkojen reunat ja rinnemetsät".

S. 24. Ehdotamme lisättäväksi viimeiseen kappaleeseen ilmastonmuutoksen vaikutuksista riistaeläinten käyttäytymiseen. Poikkeuksellinen runsaslumiset talvet vähentävät hirvieläinten liikkumista, jolloin paikalliset metsätuhot lisääntyvät.

S. 60, kappale, joka päättyy: "*Metsien monimuotoisuus ja elinvoimaisuus vahvistavat kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.*" Ehdotamme lausetta muokattavaksi muotoon: Sopeutumiskeinot vahvistavat metsiä parantaen niiden vastustuskykyä sään ääri-ilmiöille ja erilaisille tuhoille. Tämä tapahtuu edistämällä metsien geneettistä, rakenteellista ja toiminnallista sietokykyä sekä monimuotoisuutta, kuten sekapuustoisuutta metsikkö- ja aluetasolla.

S. 62 todetaan seuraavasti: "*lisätään neuvonnalla ja koulutuksella metsänomistajien sekä metsäalan ammattilaisten tietoisuutta ja osaamista metsätuhoriskien minimoimiseen liittyen sekä kohotetaan metsäpalojen torjunnan valmiuksia.*" Ehdotamme täydennettäväksi seuraavia kohtia:

- Edistetään olemassa olevien paikkatietoaineostojen hyödyntämistä ja kehittämistä.
- Uudistamisen varmistaminen ilmasto-olosuhteiden muutokset huomioiden. Metsien ilmastokestävyyden vahvistaminen alkaa jo uuden metsän perustamishetkestä alkaen ml. kasvupaikalle soveltuvan puulajin valinta ja sekapuustoisuuden suosiminen.
- Juurikäävän torjunta havupuuvaltaisten taimikoiden taimikonhoitojen yhteydessä. Juurikääpä hyötyy lämpenevästä ilmastosta, joten juurikäävän laadukas torjunta yhä nuoremmissa metsissä korostuu jatkossa.
- Huolehditaan hirvien kannansäätelystä ja karkotteiden hyödyntämisestä, sekä hirvien ravinnonsaantia ohjaavien keinojen hyödyntämisestä. Hirvikannan säätely on oleellista sekapuustoisten metsien sekä männyn ja lehtipuiden kasvatuksen onnistumiselle.

S. 64 Tavoite 11 ja seurannan keinoja. Ehdotamme lisättäväksi seurannan keinoihin: Valtakunnan metsien inventoinnin kautta hyödynnettävät talousmetsien luonnonhoidon rakennepiirteiden seurannat ja Metsäkeskuksen luontolaatuarvioinnin tulokset.

Kuopiossa 27.1.2023

Markku Remes
Johtava metsänhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus

Jakelu
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
Kirjaamo Metsäkeskus